

(1770)

BREVISSIMA ELUCIDATIO

KROTKIE OBIASNIENIE

Juris defectuosi Illmi Ducis Bironis in Ducatus Curlandiae & Semigalliae.

Prawa niedoskonalego J.W.Xcia Birona do Xięstw Kurlandyi y Semigallii.

Act. 18079.

1mo. **D**iplomata cōtra Statuta Serenissimorum Regum, & Serenissimæ Reipublicæ, ac Jura Cardinalia Ducatum Curlandiae & Semigalliae, tam Principale quàm Provisionale, utroq; Reipublicæ Sigillo publico non sunt munita, cum Principale publico tantum M. D. Littæ Sigillo, ex parte autem Regni, Sigillo Gabinetico munitum sit; Provisionale verò, unico Sigillo publico Regni munitum, quod Constitutionibus Regni Anni 1589 ediametro adversatur.

1mo. **D**iplomata przeciwko Statutom Najjaśniejszych Królów y Rzeczypospolitey, y przeciw Prawom Kardynalnym Xięstw Kurlandyi, y Semigallii, tak Principalne iako y Provisionalne obiema Pieczęciami Rzeczypospolitey publicznemi nie są ztwierdzone, gdyż Pryncypalne tylko publiczną W. X. Ltt: Pieczęcią, a zamiast Koronney, Pieczęcią Gabinetową zapieczęutowane jest. Prowizyonalne zaś jedną Pieczęcią Koronną przycisnione, co Konstytucyom Koronnym R. 1589 è diametro jest przeciwne.

2do. Contra Constitutiones Annorum 1683. 1726. 1736. Legesq; Curlandicas, atq; antiquissimam Ducum Cur-

2do. Przeciwno Konstytucyom R. 1683. 1726. 1736. y Prawom Kurlandzkim, oraz dawnemu Xżąt Kurlandzkiem

5

landiæ Stirpis Kettlerianæ in fundamento latarum Legum, sollicite observatam praxim, non in propria Persona Srmæ Regiæ Mtti, & Reipublicæ homagii redditionem, atq; Investituram, Illñus Dux Biron, sed per Mandatarium Suum Anno 1739 homagium præstitit, & Investituram accepit. Expost

3tio. Contra Leges latas Serenissimorum Regum, & Serenissimæ Reipublicæ, ac Leges Cardinales Ducatum Curlandiæ & Semigalliæ Fælonias comisit, post obtentionem horum Ducatum existendo in Ministerio Extraneæ Monarchiæ, & adveniêdo ad eosdê Ducatus Curlandiæ cùm forti militari manu extraneæ Potentiæ, sinè admiffione Serenissimi Regis p.m. Augusti III. & Serenissimæ Reipublicæ, imò non admittente Ejusdem Serenissimi Regis p. m. Mandato vilipendendo, cùm maximo

kich Stirpis Kettlerianæ, na fundamencie ustanowionych Praw, pilnie utrzymywanemu zwyczaowi, nie w wlasney Ofobie, Najjaśnieyszemu K. J. Mci, y Rzeczyplitey, ale przez Plenipotentia swego, J. W. Xiążę Biron Roku 1739 Homagium oddał, y Inwestyturę odebrał. Potym

3tio. Przeciwno Prawom od Najjaśnieyszyc Krolow y Rzpltey ustanowionym, y Prawom Kardynalnym Xięstw Kurlandyi, y Semigallii, Fælonias popełnił, gdy po obięciu tych Xięstw będąc in Ministerio postronney Monarchii, przyszedłszy do tychże Xięstw cùm forti militari manu zagranicznej Potencyi, bez pozwolenia Najjaśnieyszego Krola ś. p. Augusta III, y Rzeczyplitey, owfzem Tegoż Najjaśnieyszego ś. p. Krola lekce ważąc Rokaz, y z wielką wzgardą za nic mając JJ. WW. Senatorow,

contemptu pro nihilo habendo Illustrissimos Senatores, à Serenissimo Rege & Senatu destinatos, Mitaviæ residentes expellendo, neq; locum standi permittendo, atq; Incolis horum Ducatum impracticabiles violentias perpetrando &c: &c. Nam sine ullâ cognitione Juris, spoliati sumus Bonis, Honoribusq.

4to. Contra hæc omnia hic allegata, claris sole patetica, defendit se Illustrissimus Dux Biron, imo defectuosis Juribus Suis ad hos Ducatus. 2da. Constitutione Comitiorum Convocationis Anni 1764.

5to. In Universalibus Antecomitalibus, ratione Ducatum Curlandiæ & Semigalliæ, tempore Interregni, nullæ Propositiones editæ fuerant.

6to. Ducatus Curlandiæ & Semigalliæ, uti Pars Livoniæ, ab exordio Serenissi-

od Najjaśniejszego Króla y Senatu wyślanych, w Mitawie przytonnych wypędziwszy, ani im tam mieysca nie pozwalając, Obywatelom tych Xięstw nie zwyczajne gwałty poczynił, &c: &c. albowiem bez żadnego sprawy rozeznania, z Doby y Urzędow Nas wyzuł.

4to. Na przeciw temu wszyskiemu tu przywiedzionemu, jaśniey nad Słońce wyprobowanemu, broni się J.W. Xzę Biron imo niedoskonałym Prawem swoim do tych Xięstw. 2do Konstytucyą Seymu Convocationis 1764 R.

5to. W Uniwersałach przedseymowych w zględem Xięstw Kurlandyi y Semigallii, podczas Interregni, żadne Propozycye nie były wydane.

6to. Xięstwa Kurlandzkie y Semigalskie, iako Pars Livoniæ, od początku Najia-

nis Regibus, & Serenissimæ Reipublicæ, se subjecerunt, Pactaq; tunc temporis inita, Juramenti Sacramento à Sereno Rege & Serenissima Republica firmata esse constat; Idè Srnæ Reipublicæ in instatibus Suis Comitibus Palatinatum, Ducatum, Terrarum, & Districtum, omninè competit trutinare, ac investigare, utrum tempore Interregni de his Ducatibus Curlandiæ quid tractari, aut Constitui poterat. Secundum enim Pacta Conventa cum Serenissimis Regibus, & Srna Republica, visibiliter sequitur de hisce Ducatibus, non nisi Srnum Regem cum Ordinibus plenè congregatis [minimè autem Sede Regia vacante Cellm Principem Primatem, qui in manutentionem Pactorum non juravit] in Comitibus Inter-Regni de Jure horum Ducatum quid potuisse tractare, eo magis

śnaieyszym Królom, y Rzeczypospolitey poddały się, y Pacta w ten czas zasze, przysięgą od Najiaśnieyszego Krola, y Rzeczypospolitey potwierdzone były. Więc Najiaśnieyszey Rzepltey na nadchodzących Seymikach Swoich, Wojewodztw, Xięstw, Ziem, y Powiatow koniecznie przynależy, rozstrząsać y dochodzić, ieżeli pod czas Interregnum, o tych Xiństwach Kurlandzkich co traktować, abo stanowiąc należało. Według bowiem Paktow Konwentow z Najiaśnieyszemi Krolami y Rzplta, oczywiscie pokazuje się, że o tych Xiństwach, tylko Najiaśnieysz: Królowi, z Stanami zupełnie zgromadzonemi, inniey zaś *Sede Regia vacante* Xciu Jci Prymasowi, [który na dotrzymanie Paktow nie przysięgał] na Seymie *Inter-Regni* o Prawach tych Xięstw co można było traktować, tym bardziey po-
'hos

hos in Ducatū Legem
ferre.

7mo. Exponitur hic maxima
animadversio, quod etiam
Ipsa Constitutio Comitiorū
Convocationis, 1764 Jura
Illūi Ducis Birenii in Du-
catus Curlandiæ & Semi-
galliæ, testatur esse defe-
ctuosa, asserendo his verbis:
*primam Bironis Ducis factam
Investituram inde defectuosam
quidem non juxta Leges pera-
ctam esse, nihilominus vigore
Constitutionum Comitiorū Con-
vocationis & Coronationis eum
circa Ducatus conservari.*

8vo. Defectuosum homagium,
& primam Investituram, Il-
lustrissimus Dux Biron e-
mendando, in Comitijs fe-
licissimæ Coronationis Se-
renissimi ac Potentissimi
moderni Regis, D.N.C. ite-
rūm contra Constitutiones
eitatas, & Cardinalia Jura
Ducatum Curlandiæ &
Semigalliæ, Legesq; Pater-
nas, per Mandatarium fili-
um suum exhibuit, Inve-
stituram obtinuit, imo de

mienionym Xięstwom in-
ne Prawa stanowić.

7mo. Przekłada się tu nay-
większa uwaga, że także y
Konstytucya Seymu Con-
vocationis 1764 Prawo J.
W. Xcia Birona do Xięstw
Kurlandyi y Semigallii
świadczy byż niedoskona-
łe, przyznając, temi słowy:
*pierwsza Birona Xcia uczy-
niona Inwestytura z tą niedo-
skonata, bo nie według Prawa
wykonana jest; iednakowoż
przez Konstytucye Seymu Con-
vocationis & Coronationis one-
go przy Xięstwach zachowano.*

8vo. Niedoskonałe homagium,
y pierwszą Inwestyturę J.
W. Xżę Biron poprawując,
na Seymie szczęśliwey Ko-
ronacyi Nayiaśnieyszego
teraźnieyszego Króla Jmci
P.N. Mill. znowu przeciw-
ko wspomnionym Konsty-
tucyom, y Kardynalnym
Prawom Xięstw Kurlandyi
y Semigallii, y przeciwko
Prawom Oyczytym przez
Mandataryusza Syna swe-
go pokazał, że Inwestytu-

NOVO

novo Stante vita Sua, & proprio Regimine, sine ulla Resignatione struendo fo-veas Juribus Patriis, tam Reipublicæ, quam his Ducatibus, contra omnes Leges, & usitatam praxim, filium suum Principem Petrum investiri curavit.

His tandem ex allegatis, Status Equestris Ducatum Curlandiæ & Semigalliæ, maxime in Juribus suis Cardinalibus, Personis, ac bonis, suppressus, cum Serenissimus ac Potentissimus Rex felicissimè nunc Regnans, D.N. Clem. volendo paternè omnes Provincias sibi subditas providere manutentione Jurium Cardinalium primitivorum, & additione eò securiorum, ad conservandam pacem internam, & externam ampliare, gratiosissimè à Majestate Sua omnibus Palatinatibus, Ducatibus, Terris, & Districtibus, *5to* loco Propositionum Suarum ediderit Propositionem, ratione horum Ducatum; Ideò

re otrzymał, y owfzem *de novo* za życia swego y własnego rządu, bez żadney rezygnacyi na zdradę Prawom Oyczytym, tak Rzeczypospolitey iako y tych że Xięstw, przeciw wszystkim Prawom, y używanemu zwyczajowi, Syna swego Piotra Xciem inwestyować starał się.

Z tych tedy allegacyi, Stan Rycerski Xięstw Kurlandyi y Semigallii, nader w Prawach swoich Kardynalnych, na Osobach y Dobrach obciążony. A gdy Nayaśnniejszy Król Jść szczęśliwie teraz Panujący Pan N. Mił: chcąc po Oycowsku wszystkie Provincye sobie podległe opatrzeć utrzymaniem Praw Kardynalnych pierwiastkowych, y przydatkiem tym bezpieczniejszych dla zachowania wewnętrznego y zewnętrznego pokoju pomnożyć, do wszystkich Wojewodztw, Xięstw, Ziem, y Powiatow, względem tych Xięstw, wpiątym Punkcie, Propozycyą łaskawie wydać raczył. Przeto

expressus Status Equestris Curlandiæ & Semigalliæ, porrigendo hanc elucidationem omnibus Illiis Palatinatibus, Terris, & Districtibus, Suius Reipublicæ quàm humillimè expetit, ut recordando Provincie sibi subiectæ, & Confratrum Suorum in eadē existentium, manutentioni in proximè futuris Comitibus suis, Jurium Cardinalium provideant, per Illustrissimosq; Nuntios Suos, expresse in Instructione ponendo, ad Comitibus proximè adfutura Generalia Warsaviensia, commendare manutentionem Jurium Reipublicæ in hos Ducatus, Nostrarumq; Legum defensionem, & in toto conservacionem, non intermittant, providendoq; Libertatibus Nostris, à violentiis, expulsionibus maximis, Nobis præstitis, [secundum Jura Nostra Cardinalia restitutionem curare] & à Domino moderno, violento, atq; despotico, his in Ducatibus Illi Ducis Bironis nos elibere rare non graventur.

rzeczony Stan Rycerski Kurlandi y Semigalii podając to objaśnienie wszystkim Przeświątnym Wojewodztwom, Ziemiom, y Powiatom, Najjaśnieyszey Rzpltey, iak najpokorniey uprasza, ażeby pamiętając na Prowincyę sobie podległą, y na współ Braci swoich wNiej zostających, utrzymanie Praw Kardynalnych, na przyszłym Seymie opatrzyć raczyli, y JJ. WW. Posłom swoim na blisko przypadający w Warszawie Seym Walny obranym, w Instrukcyi *expresse* dodając, Praw Rzpltey do tych Xięstw, y Naszych obronę y zachowanie we wszystkich, zalecili; Ubezpieczając Wolności Nasze, naprzeciw wiolencyom y Expulsiom poczynionym [według Praw Naszych Kardynalnych przywrocenie] y od Xcia teraznieyszego uciążliwego y despotycznego w tych Xięstwach J.W.Xcia Birona, Nas uwolnienie starał się.